

Реченица, главни и зависни реченични чланови

(Грамматика српског језика за пети разред основне школе *Језичко благо*; стр. 148 и 149)

Реченица је језичка јединица састављена од једне или више речи којом се исказује целовита мисао или порука.

субјекат - вршилац радње

предикат - радња коју врши субјекат

објекат - предмет радње означене предикатом, допуна глаголу који је у функцији предиката

Пример: Мама ме увек вози на тренинг колима.

мама: субјекат ме: објекат увек: прилошка одредба за време

вози: предикат на тренинг: прилошка одредба за место

колима: прилошка одредба за начин

ГЛАВНИ РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ

- предикат

- субјекат

Могу сами да образују потпуну

реченицу одређеног типа.

ЗАВИСНИ РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ

- ДОПУНЕ: прави и неправи објекат

- ОДРЕДБЕ: атрибут, апозиција, прилошке одредбе

Јављају се само уз главне

реченичне чланове и ослањају се на њих.

Домаћи задатак:

Одредите функцију реченичних чланова у реченици *Мама прави колаче, а дечак их једе погледом.*

Одговоре шаљите на Гугл учионицу!

Прилози су непроменљиве речи које стоје уз глаголе, придеве, именице и друге прилоге и одређују их по месту, времену, начину, количини и степену особине.

Према значењу, прилози се деле на прилоге за време, место, количину, начин и узрок.

Прилозима за време припадају речи кад, јуче, сутра, никад, некад, давно, одавно, ноћу, дању, ујутру, увече, јутрос, синоћ, јесенас, пролетос, зими, лети итд. У **прилоге за место** спадају: где, куда, тамо, туда, ту, свуда, овде, онде, близу, далеко, лево, десно, доле, горе, иза, ван, испред, позади, напред и др. **Прилозима за количину** придружују се колико, толико, врло, много, мало, пуно, прилично, веома, сасвим, потпуно, пола, недовољно, сувише, још и остали. Као **прилоге за начин** препознајемо речи како, журно, вешто, брзо, споро, кришом,

једноставно, добро, изврсно, необично, пријатељски и многе друге.
Прилога за узрок има најмање: зашто, зато, стога.

Прилози у реченици врше функцију (службу) одредби времена, места, начина, количине. **Када стоје уз глаголе**, прилози одређују време, место, количину и начин вршења радње, стања и збивања.

Прилози. Компарација прилога

За време: ноћас, **за место:** онамо, **за количину:** превише, **за начин:** спретно, **за узрок:** зато

добро – боље – најбоље; много – више – највише; близу – ближе – најближе

Мало дете има мало чоколаде.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: Уради питања у уџбенику Граматика *Језичко благо*, стр. 138-143.